

Венчаница Милеве Ајнштајн

У години у којој се обележава један век теорије релативитета, последња је прилика да се уз великог физичара Алберта Ајнштајна одреди место његове прве супруге из Новог Сада

ЦИРИХ, децембра – Године 2005. у целом свету биће обележено сто година теорије релативитета. У Историјском музеју у Берну, главном граду Швајцарске, од 16. јуна 2005. до 17. априла 2006. биће постављена једна од највећих изложби посвећена физичару, математичару и теоретичару Алберту Ајнштајну (1879-1955). Општу теорију релативитета објавио је 1916. године, а 1921. добио је Нобелову награду за откриће закона фотоелектричног ефекта и за радове из области теоријске физике.

Рођен је у Улму, а школовао се у Немачкој и Швајцарској. Студирао је математику и физику на политехници у Цириху где се оженио Милевом Марић, рођом троје деце...

Ускоро спомен-обележје

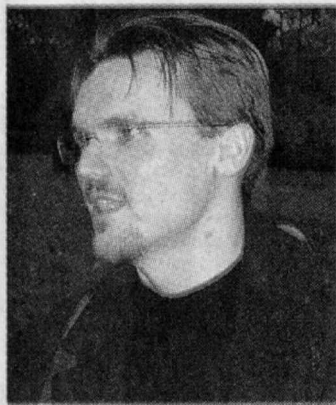
О Милеви Марић-Ајнштајн (1875-1948) написана је више књига и студија, снимљени су филмови, али њена судбина (и несрећни брак са математичким генијем) вероватно никада неће моћи до краја да буде истражена. Али да има још детаља и непознатих података о њеном животу и да од истраживања никада не треба одустајати, показао је Петар Стојановић, наш човек у Швајцарској, који је током протекле године дошао до изузетних открића.

Пре свега, утврдио је место где је гроб наше славне земљациње.

Милева Марић-Ајнштајн умрла је у Цириху и сахрањена на гробљу Нордхајм 1948. године. Пошто њени наследници (унук живи у Берну) нису плаћали закупину, гробно место је изгубљено. Петар Стојановић је, захваљујући својој упорности и истраживањима по гробљанским књигама, званично спровео процедуру утврђивања њеног гробног места. У присуству управника гробља Нордхајм, чланова комисије, као и нашег генералног конзула у Цириху Момирке Маринковић, на парцели 9 обележен је гроб број 9357 са посмртним остацима прве Ајнштајнове жене, у који су касније сахрањене још две непознате особе. Одржано је опело и место је осветљено. Редовно се доносе бусени свежих цвећа и долазе баџи из српских дупунских школа на час историје и математике, из свих крајева Швајцарске који никада раније нису чули за Милеву Марић-Ајнштајн

Како смо сазнали, ускоро ће, у непосредној близини гроба, на стази бити постављено спомен-обележје и трајно означити крај животног пута ове изузетне српске жене.

Све је то покренуто и урађено на иницијативу младог Петра Стојановића који је, бавећи се радом

ПЕТАР СТОЈАНОВИЋ

Николе Тесле и ширећи круг наших славних предака, дошао до података о Милеви Марић. Подстакнут њеном животном причом, уз швајцарске пријатеље Андреаса Габатула и Франца Гизлера који су му помогли да савлада швајцарску администрацију, кренуо је да истражује и дошао до непознатих докумената, писама и предмета који су припадали Милеви Марић.

– Успео сам да пронађем 12 необјављених Милевиних писама породици Гајин у интервалу од 14. јануара 1935. до 14. децембра 1941. године. Затим, албум Цириха који

је са посветом послала свом куму Ђоки 1895. године, десетак оригиналних, необјављених фотографија које се односе на породицу Ајнштајн, пет писама између Милеве и њене најбоље пријатељице Хелене Савић. Њену штедну књижицу у Новом Саду и њен фотографски апарат из 1914. године, прича Петар Стојановић. – Коначно и најдирљивије откриће – сачувану венчаницу у којој се 6. јануара 1903. године удала за Ајнштајна.

Изложба у Берну

Петар Стојановић је родом из околине Трстеника, али је одрастао у Аустрији. Нерадо признаје да боље говори немачки него српски језик, али, због тога, није кренуо да истражује Сигмунда Фројда него га је заинтересовала невољна и заборављена Милева Марић. Признаје, аустријско држављанство помогло му је да ступи у контакт са комесаром велике изложбе о Ајнштајну у Берну. Госпођа Ен Смит дошла да га посети у Сен Галену где живи са породицом, супругом, сином и кћерком.

– У Швајцарској се све ради озбиљно. Сачињен је прерачун трошкова од 30 хиљада франака за

изнајмљивања, осигурања, транспорт и представљање спомен-збирке која се односи на Милеву Марић – прича Петар Стојановић, по професији трговац и маркетиншки сарадник. – То је новац који, уз највећи ентузијазам који ме не напушта, сам не могу да одвојим ни нађем. Зато сам се обраћао за помоћ угледним институцијама у Србији, као и министарствима културе и дијаспоре. Сви су ме подржали, али ми нико није помогао. Тако да стварно не знам шта ће од овога бити и да ли то некога, заиста, занима...

Уз подршку коју има од наших дипломатских представника у Швајцарској, Петар Стојановић очекује да се у све то укључи и нека званична српска научна или културна институција. Он наставља да, по цену сопственог здравља, ради на овом пројекту. Ваљда ће неко од оних које је молио ипак прискочити у помоћ? Уз напомену коју сматра важном, да његов циљ није да докаже како је наша земљациња, талентована физичарка и математичарка заслужна за Ајнштајнова открића, чиме се баве неке неофеминичке организације, већ само да добије место у причи о славном мужу и теорији релативитета.

Бранислава Џунов